

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

**ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΑΕΙ**

(Θεσμική Επιτροπή Συγκλήτου Πανεπιστημίου Πατρών)

ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ

(Συνεδρία 455/8.12.2010)

1. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η αναγνώριση της Παιδείας ως κοινωνικού αγαθού και συγχρόνως ανθρωπίνου δικαιώματος και ο σεβασμός της πλήρους ακαδημαϊκής ελευθερίας αποτελούν τους δύο πυλώνες της Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην χώρα μας. Ο πρώτος πυλώνας αποτυπώνεται στη **συνταγματική κατοχύρωση του δημόσιου χαρακτήρα του Πανεπιστημίου** και ο δεύτερος στις επίσης **συνταγματικές κατοχυρώσεις του αυτοδιοίκητου του Πανεπιστημίου**.

Θεμελιώδη αυτονόητα των παραπάνω συνταγματικών επιταγών είναι:

α) **Η επάρκεια στην κρατική χρηματοδότηση των εκπαιδευτικών και διοικητικών λειτουργιών**, έτσι ώστε να αποφεύγεται η εμπορευματοποίηση της γνώσης μέσω π.χ., της καταβολής διδάκτρων ή της εξάρτησης από οικονομικά συμφέροντα (υπέρμετρη εξάρτηση από χορηγίες και δωρεές κλπ.).

β) **Η επάρκεια της κρατικής χρηματοδότησης για την βασική έρευνα**, ως αναπόσπαστου συστατικού της ακαδημαϊκής ελευθερίας, έτσι ώστε να παράγεται χωρίς περιορισμούς νέα γνώση, η οποία να διαχέεται στην κοινωνία χωρίς εξαρτήσεις από οικονομικά, πολιτικά ή άλλα συμφέροντα

γ) **Η πλήρης ανεξαρτησία από το κράτος, τα κόμματα και τους συνδικαλιστικούς φορείς** στην λήψη αποφάσεων (ακαδημαϊκών, διοικητικών, εκλογών μελών ΔΕΠ, προσλήψεων και προαγωγών προσωπικού, ερευνητικής πολιτικής, κλπ.) καθώς και το **νομικό και θεσμικό πλαίσιο** για την εφαρμογή τους.

Είναι προφανές ότι σήμερα καμία από τις παραπάνω αυτονόητες προϋποθέσεις δεν πληρούται.

Το σημερινό Πανεπιστήμιο λειτουργεί σε ένα νομικό πλαίσιο που διαμορφώθηκε από την Μεταπολίτευση και μετά, και το οποίο αν και απελευθέρωσε τις μεγάλες δημιουργικές δυνάμεις του Πανεπιστημίου, εφαρμόστηκε συχνά με τρόπο αποσπασματικό, αντιφατικό και πρόχειρο, και κάποτε κάτω από την επήρεια μικροπολιτικών ή ακόμη και προσωπικών συμφερόντων και το οποίο, προφανώς χρειάζεται αναθεώρηση και εκλογίκευση. Ως μέρος της ελληνικής κοινωνίας, το Πανεπιστήμιο είναι αναμενόμενο να εμφανίζει σε κάποιο βαθμό τις ίδιες αντιφάσεις με αυτήν και προφανώς δεν αποτελεί «μικρόκοσμο αγγέλων». Τα περιορισμένης κλίμακας αρνητικά φαινόμενα (π.χ., παραβατικές συμπεριφορές, αντιδεοντολογική συμπεριφορά και αντιακαδημαϊκά ήθη) που εμφανίζονται σήμερα στο Πανεπιστήμιο έχουν την αιτία τους στην αποτυχία ή στην αδυναμία πιστής τήρησης των συνταγματικών επιταγών καθώς και των θεμελιωδών συνεπειών που απορρέουν από αυτές και όχι σε κενά του θεσμικού και νομικού πλαισίου που διέπουν το Πανεπιστήμιο. Είναι επομένως σαφές ότι κάθε μεταρρύθμιση στο νομικό καθεστώς που διέπει την λειτουργία του Πανεπιστημίου οφείλει να κινείται μέσα στο πλαίσιο αυτό και να διευκολύνει την τήρηση του κι όχι στην κατεύθυνση της ανατροπής του.

Το ΑΕΙ χρειάζονται ένα **λιτό και ουσιαστικό νόμο-πλαίσιο** που θα εξασφαλίζει το κατάλληλο θεσμικό περιβάλλον για την εύρυθμη λειτουργία των Πανεπιστημίων. Το κείμενο που ακολουθεί περιλαμβάνει ένα σύνολο προτάσεων για αλλαγές που στοχεύουν να συμβάλουν στην αναβάθμιση του Δημόσιου Πανεπιστημίου και στην καλύτερη ανταπόκριση του στον ρόλο του ως βασικού μοχλού ανάπτυξης και προόδου της χώρας και ως κοιτίδας εκπαίδευσης άξιων επιστημόνων και δημοκρατικών πολιτών.

2. ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ (ΚΔ)

Σύμφωνα με την απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Πατρών (αρ. συνεδρίας 453/4.11.2010), το Κείμενο Διαβούλευσης, που κατατέθηκε από το ΥΠΔΒΜΘ ως βάση σχεδίου για τη λειτουργία των ΑΕΙ (και ΤΕΙ) (Οκτώβριος 2010), δεν αποτελεί βάση διαλόγου «καθώς περιέχει αντισυνταγματικές διατάξεις σχετικά με τη διοίκηση και τη χρηματοδότηση και στον πυρήνα του καταλύει τον δημόσιο χαρακτήρα και το αυτοδιοίκητο του Ελληνικού Πανεπιστημίου».

Αναλυτικότερα, το ΚΔ εισηγείται, κατά δήλωσή του, μια εκ βάθρων αναμόρφωση της λειτουργίας των ΑΕΙ, με στόχο την εκσυγχρονισμό και αναβάθμισή τους. Ο στόχος αυτός φαίνεται, ωστόσο, να συμφύρεται συχνά και με άμεσες συγκυριακές ανάγκες οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη τα εξής:

- Τα προτεινόμενα από το ΚΔ συνεπάγονται στην πραγματικότητα μια **τεράστια οικονομική επένδυση**, αν πρόκειται να πραγματοποιηθούν με την απαιτούμενη συνέπεια και οργάνωση. Προκύπτει το εύλογο ερώτημα, πώς στην παρούσα συγκυρία και με δεδομένη τη συστηματική υποχρηματοδότηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα προγραμματισθεί κάτι τέτοιο.
- Το ΚΔ επαναφέρει **στοιχεία παλαιότερων νόμων για την Ανώτατη Εκπαίδευση**, προωθώντας ένα πρωτοφανές συγκεντρωτικού τύπου σύστημα διοίκησης και λειτουργίας, αντιφάσκοντας προς το αίτημα που θέτει για «ταυτόχρονη ισχυροποίηση της συλλογικής δημοκρατικής διακυβέρνησης των ιδρυμάτων» (σ. 5), με κομβικά σημεία που δημιουργούν έντονα αντανάκλαστα στα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας (π.χ., επί της ουσίας, έμμεση επαναφορά της έδρας).
- Το ΚΔ ξεκινά από το σημείο ότι «οι αδυναμίες του σημερινού πλαισίου εποπτείας των Ιδρυμάτων, η περιορισμένη αυτοδιοίκησή τους, η εσωτερική τους οργάνωση και διοίκηση, και ο κατακερματισμός των Ιδρυμάτων δημιουργούν άνισες – μεταξύ τους – δυνατότητες αξιοποίησης των ευκαιριών που διαμορφώνονται σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο» (σ. 9), αλλά **δεν παρέχει πειστικές εγγυήσεις** ότι οι νομικές αλλαγές που προτείνει μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα κακώς κείμενα που θίγει και άρα θα ήταν απαραίτητες.
- Τα μέτρα απαιτούν **μελετημένο χρονοδιάγραμμα και σωστή χρονική ιεράρχηση**, κάτι που δε φαίνεται πουθενά στο ΚΔ.

Για να προχωρήσει οποιαδήποτε αλλαγή θα πρέπει:

Α) Να εξετασθεί πρώτα πώς θα αντιμετωπίσουμε τους **υπάρχοντες οικονομικούς περιορισμούς, χωρίς να τεθούν νέοι νομικοί όροι**.

Β) Να μην προχωρήσουμε σε οποιοδήποτε νομικές αλλαγές χωρίς να έχει προηγηθεί μια **ευρεία διαβούλευση** που θα λαμβάνει υπόψη τις τοποθετήσεις και σχολιασμούς που υποβάλλουν στην παρούσα φάση τα ΑΕΙ.

Γ) Να διαπιστωθούν πρώτα **οι συνθήκες και οι ανάγκες του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου μέσα από τη διαδικασία της αξιολόγησης** που είναι αυτή τη στιγμή σε πλήρη ανάπτυξη, αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη.

Δ) Να διαπιστωθούν **οι συνθήκες και οι ανάγκες του τετραετούς οικονομικού προγραμματισμού** που θέσπισε (με επιμονή) το Υπουργείο. Προέχει να τεκμηριωθούν με ακρίβεια πραγματικοί στόχοι που θα λειτουργούν ως ουσιαστικά κίνητρα, τα μέσα, η δεοντολογία και οι διαδικασίες για την επίτευξή τους με σύγχρονο και μακροπρόθεσμα ορθολογικό σχεδιασμό, αν η πρόθεσή μας είναι τελικά οι επόμενες νομικές αλλαγές και η ίδια η εκπαίδευση να μη μένουν άγονες.

3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΛΙΤΟ ΝΟΜΟ-ΠΛΑΙΣΙΟ

A. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1. **Πλήρης ακαδημαϊκή, οικονομική και διοικητική αυτοδιοίκηση των Πανεπιστημίων**, με ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των πανεπιστημιακών οργάνων και ανάλογη μείωση εκείνων του ΥΠΔΜΘ.
2. Τα **Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα λειτουργούν ως ΝΠΔΔ** και διατηρούν την ισχύουσα δομή τους (Σχολές, Τμήματα, Τομείς) και τα υπάρχοντα όργανα διοίκησης (Σύγκλητος, Πρύτανης, Πρυτανικό Συμβούλιο, Κοσμήτορας, Κοσμητεία, Γ.Σ. Τμήματος, Πρόεδρος, Δ.Σ. Τμήματος). Όλα τα Τμήματα εντάσσονται σε Σχολές.
3. Η **ανάδειξη των Πρυτανικών Αρχών** (Πρύτανης και Αντιπρυτάνεις) και όλων των συλλογικών οργάνων γίνεται από τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας με ψηφοφορία. Η βαρύτητα ψήφου καθορίζεται με βάση τα εκλογικά σώματα και η ψήφος σταθμίζεται ανάλογα με το βαθμό προσέλευσης τους.
4. Η διαδικασία σύνταξης, τροποποίησης και εκτέλεσης των **προϋπολογισμών** γίνεται με ευθύνη των Ιδρυμάτων.
5. Ο **προγραμματισμός της διάθεσης πόρων** (οικονομικών, υλικοτεχνικών και ανθρώπινων) και η **πλήρης διαχείρισή τους** γίνεται από το Πανεπιστήμιο, με βάση τετραετές σύμφωνο Πανεπιστημίου – Πολιτείας και εξειδίκευση υποχρεώσεων εκατέρωθεν.
6. **Ίδρυση και πλήρης στελέχωση τεχνικών, οικονομικών, νομικών Υπηρεσιών** (αν δεν υπάρχουν).
7. Πλήρης ευθύνη των Πανεπιστημίων για τη **διεξαγωγή της διαδικασίας προκήρυξης, εκλογής (πλήρωσης) και διορισμού** μελών Δ.Ε.Π., Ε.Τ.Ε.Π., Ε.Ε.ΔΙ.Π.
8. **Απλοποίηση της διαδικασίας πρόσληψης διοικητικών στελεχών** για συγκεκριμένα αντικείμενα και υπηρεσίες, με συμβάσεις για συγκεκριμένο έργο. Άμεση κάλυψη όλων των κενών οργανικών θέσεων σε διοικητικό - υποστηρικτικό προσωπικό.
9. Καθιέρωση ουσιαστικού ελέγχου των Πανεπιστημίων με **απολογισμό προς την Πολιτεία και την Ελληνική κοινωνία**.
10. Το **Ακαδημαϊκό άσυλο** διασφαλίζει την ακαδημαϊκή ελευθερία της διακίνησης ιδεών. Το άσυλο αφορά όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας και όλους τους πανεπιστημιακούς χώρους. Η άρση του ασύλου αποφασίζεται από το Πρυτανικό Συμβούλιο με ομοφωνία ή με πλειοψηφία της Συγκλήτου.
11. **Θεσμική κατοχύρωση της Συνόδου των Πρυτάνεων**. Οι Σύνοδοι αποφασίζουν με βάση ότι κάθε πανεπιστήμιο που έχει εκλεγμένη διοίκηση έχει μία ψήφο.
12. **Θεσμοθέτηση φύλαξης της περιουσίας του Πανεπιστημίου** με υπαλλήλους των Πανεπιστημίων.
13. Κάθε ΑΕΙ συντάσσει **λιτό και λειτουργικό Οργανισμό** (ο οποίος επικαιροποιείται όποτε κρίνεται απαραίτητο, ανάλογα με τις νέες ανάγκες που προκύπτουν) και καταρτίζει **Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας**, ώστε να ανταποκρίνεται στις συνθήκες αυτοδιοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές του.
14. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας κάθε ΑΕΙ και των μονάδων του περιέχει ρυθμίσεις για όλα τα **θέματα που αφορούν στην εύρυθμη λειτουργία του** (κανόνες διοίκησης και λειτουργίας του Ιδρύματος και των μονάδων του, κανόνες λειτουργίας προγραμμάτων σπουδών, φοιτητικά θέματα, δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας, κλπ.).
15. Το **Υπηρεσιακό Συμβούλιο** κρίσης των διοικητικών υπαλλήλων απαρτίζεται από τον Αρμόδιο για το Προσωπικό Αντιπρύτανη, δύο μέλη που ορίζει η Σύγκλητος και δύο αιρετούς διοικητικούς υπαλλήλους.

16. **Ειδικά Συμβούλια:** Σε κάθε ΑΕΙ συγκροτείται α. *Τεχνικό Συμβούλιο*, β. *Οικονομικό Συμβούλιο*, γ. *Συμβούλιο Ακαδημαϊκών και Φοιτητικών Θεμάτων* και δ. *Νομική Επιτροπή*. Τα μέλη των ανωτέρω οργάνων καθορίζονται σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του ΑΕΙ.

B. ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

1. Στο πλαίσιο του **στρατηγικού σχεδιασμού κάθε ΑΕΙ**, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι και η αποστολή κάθε ακαδημαϊκής μονάδας, εκπονείται **τετραετές πρόγραμμα ανάπτυξης με τη συνεργασία όλων των μονάδων του**. Τα τετραετή προγράμματα ανάπτυξης αναφέρονται τουλάχιστον στα ακόλουθα θέματα: (α) στην ιεράρχηση των στόχων του Ιδρύματος και των επί μέρους μονάδων του, (β) στην υποστήριξη και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους με βάρος στη διδασκαλία και την έρευνα και διδασκαλία, (γ) στην ανάπτυξη της υποδομής και του εξοπλισμού, (δ) στην ανάπτυξη και αναδιάρθρωση του προσωπικού, (ε) στην κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους, (στ) στη βελτίωση των παροχών τους, (ζ) στις πρόσθετες ή άλλες συμπληρωματικές πηγές χρηματοδότησης. Ως προς το οικονομικό σκέλος περιλαμβάνουν τις προβλεπόμενες α) λειτουργικές δαπάνες, β) επενδύσεις, γ) αμοιβές προσωπικού κάθε κατηγορίας. Τα τετραετή προγράμματα ανάπτυξης υποβάλλονται από τα ΑΕΙ στο Υπουργείο Παιδείας προς έγκριση, το προηγούμενο έτος από το οποίο αρχίζει το τετραετές πρόγραμμα. Ο/Η Υπουργός, μετά από διαβούλευση με τα ΑΕΙ, εγκρίνει το ύψος χρηματοδότησης του προγράμματος κάθε ΑΕΙ, με αιτιολογημένη απόφασή του.
2. Τα ΑΕΙ, **με βάση το εγκεκριμένο ύψος χρηματοδότησης, προσαρμόζουν τα τετραετή προγράμματα ανάπτυξης σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας τους**, τον ανακοινώνουν στο Υπουργείο και τον δημοσιεύουν. Η εκταμίευση της κρατικής επιχορήγησης γίνεται σε δύο δόσεις, τον Ιανουάριο και τον Ιούλιο. Δημιουργούνται με σχετική ρύθμιση γενικοί κωδικοί (δαπάνες διοίκησης, λειτουργικές δαπάνες, κλπ.) για την κατανομή των κονδυλίων στα ΑΕΙ.
3. Τα κονδύλια **κατανέμονται από το Πρυτανικό Συμβούλιο** στις επί μέρους μονάδες και υπηρεσίες του ΑΕΙ, με την έγκριση της Συγκλήτου, σύμφωνα με την ιεράρχηση και τις προτεραιότητες του τετραετούς προγράμματος ανάπτυξης που έχει εγκρίνει η Σύγκλητος. Κατά την εκτέλεση του ετήσιου προϋπολογισμού επιτρέπεται μέχρι και 20% απόκλιση από τα αρχικώς προβλεπόμενα, κατά την κρίση της Συγκλήτου.
4. Εκτός από τον οικονομικό προγραμματισμό (Προϋπολογισμός) συντάσσεται και επίσημος **κτηριακός προγραμματισμός** για την κατασκευή νέων κτηρίων ή αναβάθμιση των υπάρχοντων, αλλά και ετήσιος προγραμματισμός συντήρησης κτηρίων και εγκαταστάσεων, οι οποίοι πρέπει να τηρούνται όπως ο ετήσιος Προϋπολογισμός.
5. Η αξιοποίηση της περιουσίας του ΑΕΙ γίνεται μέσω της **Εταιρείας Διαχείρισης Περιουσίας** κατά τρόπο, ώστε να καλύπτει τις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και αναπτυξιακές του ανάγκες (με ετήσιο απολογισμό στη Σύγκλητο).
6. **Τα εισοδήματα των ΑΕΙ**, από οποιαδήποτε πηγή και αν προέρχονται, **απαλλάσσονται συνολικώς ή εν μέρει της φορολογίας**. Οι δωρεές προς τα ΑΕΙ από φυσικά ή νομικά πρόσωπα οποιασδήποτε μορφής εκπίπτουν συνολικώς ή εν μέρει από το φορολογητέο εισόδημα των δωρητών. Με κοινή υπουργική απόφαση ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των παραπάνω.
7. Η θεώρηση των χρηματικών ενταλμάτων **από τον Πάρεδρο ή τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου περιορίζεται σε έλεγχο νομιμότητας** και δεν περιλαμβάνει σε καμία περίπτωση έλεγχο σκοπιμότητας. Πρέπει να αναβαθμισθεί και να απλοποιηθεί το σύστημα ελέγχου της νομιμότητας των δαπανών που σήμερα γίνεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Εκτός από τη διαφάνεια, η διαδικασία αυτή θα μπορούσε να επιτυγχάνεται, π.χ., με ορκωτούς λογιστές.

8. Δημιουργείται ο θεσμός της **αμειβόμενης μερικής απασχόλησης προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών**, μέχρι 10 ώρες εβδομαδιαίως, σε υποστηρικτικό εκπαιδευτικό έργο (βιβλιοθήκες, εργαστήρια, κλπ.). Αντίστοιχα κονδύλια προβλέπονται στον προγραμματισμό του ΑΕΙ.
9. Μπορεί να προβλέπονται στον προγραμματισμό του ΑΕΙ ειδικά κονδύλια για **αμειβόμενη πρακτική άσκηση** των φοιτητών, για **υποτροφίες** σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, καθώς και για **μεταδιδακτορικούς** ερευνητές. Οι σχετικές λεπτομέρειες ρυθμίζονται από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του ΑΕΙ.

Γ. ΘΕΜΑΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

• Ακαδημαϊκά θέματα

Τμήματα και Σχολές

1. Το **Τμήμα αποτελεί τη βασική ακαδημαϊκή μονάδα** εισαγωγής των φοιτητών και του καθορισμού των προγραμμάτων σπουδών.
2. Το Τμήμα εκφράζει στο πλαίσιο της οργάνωσης και λειτουργίας του τους **αντικειμενικούς του στόχους και τα γνωστικά αντικείμενα** που εξυπηρετεί σε διδακτικό και ερευνητικό επίπεδο.
3. Το **Πρόγραμμα Σπουδών του κάθε Τμήματος** καθορίζει πρωτίστως και τις **ειδικότητες των μελών ΔΕΠ** που απασχολούνται σε αυτό.
4. Η **Σχολή αποκτά αυξημένες διοικητικές και ακαδημαϊκές αρμοδιότητες** (αποφάσεις που αφορούν μέλη ΔΕΠ, διαχείριση τακτικού προϋπολογισμού, κλπ).
5. Η **αξιολόγηση του ερευνητικού και διδακτικού έργου των μελών ΔΕΠ και των Τμημάτων** γίνεται με ακαδημαϊκά κριτήρια, με στόχο την ενδυνάμωση όσων παρουσιάζουν αδυναμίες και επιβράβευση όσων διακρίνονται. Η χρηματοδότηση δεν μπορεί να εξαρτάται μόνο από την αξιολόγηση.

Προγράμματα Σπουδών

1. Τα Τμήματα καλύπτουν ένα αρκετά ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων και από αυτή την άποψη παρέχουν γενικές γνώσεις, καλύπτοντας έτσι τον βασικό στόχο των προπτυχιακών σπουδών. Τα προγράμματα σπουδών οφείλουν να είναι **λιτά, λειτουργικά και ευέλικτα**, με καταμερισμό του φόρτου εργασίας ανά έτος και καλύπτουν, πέρα από την απαιτούμενη γνώση που χαρακτηρίζει τον βασικό επιστημονικό χώρο ενός Τμήματος (κορμός μαθημάτων), την **εξειδίκευση** σε ένα γνωστικό αντικείμενο ή το **συνδυασμό με συναφή γνωστικά αντικείμενα (διεπιστημονικότητα)**, ανάλογα με την κρίση του Τμήματος.
2. Τα **μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών παρέχουν εξειδίκευση** και μπορούν να λειτουργήσουν σε επίπεδο Τμήματος ή διατμηματικά, ενισχύοντας τη διεπιστημονικότητα (σε επίπεδο της ίδιας ή διαφορετικής Σχολής).
3. Τα Τμήματα μπορούν να εισηγηθούν **νέα ή αναμορφωμένα προγράμματα σπουδών** (προπτυχιακά, μεταπτυχιακά) τα οποία στη συνέχεια εγκρίνονται από τη Σχολή και τη Σύγκλητο του οικείου Πανεπιστημίου.
4. Η ελάχιστη και η μέγιστη διάρκεια των προγραμμάτων σπουδών ορίζεται ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο που θεραπεύεται και είναι η αυτή σε συναφή Τμήματα.
5. **Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών σε επίπεδο Σχολής** για την εξέταση θεμάτων που τυχόν προκύπτουν με τα προγράμματα των επιμέρους Τμημάτων και την όσο το δυνατόν καλύτερη συμβατότητά τους σε επίπεδο λειτουργίας (π.χ., αριθμός μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου, φόρτος εργασίας, ζητήματα που αφορούν την εξεταστική διαδικασία, τη βαθμολογία, κλπ).
6. Κατοχύρωση του θεσμού του **Σύμβουλου Καθηγητή** σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.

Εισαγωγή φοιτητών στα Πανεπιστήμια

1. Το **σύστημα εισαγωγής** στα Πανεπιστήμια μέσω των Γενικών Εξετάσεων είναι ένα σύστημα **αξιοπίστο και αδιάβλητο**. [Οποιαδήποτε προβλήματα προκύπτουν σχετικά με την εισαγωγή των φοιτητών αφορούν πρωτίστως τη δομή και τους στόχους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης].
2. Το **Πανεπιστήμιο στο σύνολό του και τα Τμήματα ειδικότερα καθορίζουν τον αριθμό των εισακτέων ανά έτος**. Ο τελικός αριθμός προκύπτει με αλγόριθμο που λαμβάνει υπόψη τον αριθμό μελών ΔΕΠ, τις υλικοτεχνικές υποδομές του Τμήματος και του Πανεπιστημίου καθώς και τις ανάγκες του παραγωγικού τομέα. Ο καθορισμός του αριθμού των εισακτέων από τις ακαδημαϊκές μονάδες κρίνεται απαραίτητος για τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαιδευτικής αλλά και της ερευνητικής διαδικασίας.
3. Οι **μετεγγραφές** των φοιτητών καθορίζονται με βάση τις δυνατότητες του Τμήματος υποδοχής και δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 5% επί των εισακτέων.

• **Φοιτητική Μέριμνα**

1. Η σίτιση, η στέγαση και η μετακίνηση είναι ζητήματα άμεσης προτεραιότητας που αφορούν τη διαβίωση των φοιτητών και τις συνθήκες σπουδών τους και αποτελούν υποχρέωση της Πολιτείας.
2. Διασφάλιση υποτροφιών για τους οικονομικά ασθενείς φοιτητές.

• **Προσωπικό**

1. **Βαθμίδες μελών ΔΕΠ:** Λέκτορας, Επίκουρος Καθηγητής, Αναπληρωτής Καθηγητής και Καθηγητής. Η βαθμίδα του Λέκτορα είναι εισαγωγική προκειμένου οι νέοι επιστήμονες να αποκτήσουν ερευνητική, διδακτική (αυτοδύναμη διδασκαλία) και διοικητική εμπειρία, και αποτελεί εξελίξιμη βαθμίδα.
2. **Διατήρηση της μονιμότητας** στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή.
3. **Τα μέλη ΔΕΠ έχουν διδακτικά, ερευνητικά και διοικητικά καθήκοντα, και είναι πλήρους (και αποκλειστικής) απασχόλησης.** Αν κάποιο μέλος ΔΕΠ απασχολείται σε δεύτερη εργασία, τότε αναστέλλεται η ιδιότητα του ως μέλος ΔΕΠ για όσο διάστημα διαρκεί αυτή η απασχόληση. Το διάστημα αυτό δεν μπορεί να ξεπερνά τα 3 χρόνια.
4. Οι **εκλογές/εξελίξεις των μελών ΔΕΠ** γίνονται από μικρά και ευέλικτα εκλεκτορικά με συμμετοχή εκλεκτόρων από άλλα Πανεπιστήμια της ημεδαπής, ενώ το έργο τους κρίνεται από τριμελή εισηγητική επιτροπή (όπου το ένα τουλάχιστον μέλος προέρχεται από άλλο Πανεπιστήμιο).
5. Θεσμοθέτηση της θέσης του **Επισκέπτη Καθηγητή** (έκτακτο προσωπικό), προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα σε νέους επιστήμονες να αποκτήσουν εμπειρία, ή σε καταξιωμένους επιστήμονες να συμβάλουν στην ανάπτυξη του Τμήματος. Η θέση αυτή μπορεί επίσης να καλύψει κενά που προκύπτουν από άδειες κλπ. μελών ΔΕΠ.
6. **Αποτίμηση του έργου των μόνιμων μελών ΔΕΠ** ανά πενταετία (εκτός κι αν έχει προηγηθεί διαδικασία εξέλιξης).
7. Θεσμοθέτηση των **μεταδιδακτορικών ερευνητών** (βλ. Έρευνα) με στόχο την ενίσχυση της έρευνας και τη δυνατότητα απόκτησης διδακτικής εμπειρίας και τη δημιουργία ακαδημαϊκών στελεχών.
8. **Ε.Ε.ΔΙ.Π:** έχει διακριτό διδακτικό και ερευνητικό ρόλο, είναι ενταγμένο στην εκπαιδευτική διαδικασία των ΑΕΙ και η θεσμική υπόστασή του χρήζει αναβάθμισης.
9. **Ε.Τ.Ε.Π:** ασκεί έργο υποδομής και είναι απαραίτητο για τη λειτουργία των εργαστηρίων (συντήρηση, υποστήριξη των διαδικασιών προγραμματισμού και ανάπτυξης, κλπ).

Δ. ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Το Πανεπιστήμιο ως κέντρο παραγωγής νέας γνώσης και στελεχών έρευνας

α) **Άρρηκτη σχέση εκπαίδευσης και έρευνας:** ο ακρογωνιαίος λίθος για τη λειτουργία των Πανεπιστημίων, ως κέντρα διεπιστημονικής έρευνας και καινοτομίας. Παρά τα λειτουργικά προβλήματα που έχουν τα Πανεπιστήμια, οι δείκτες παραγωγής έρευνας αποδεικνύουν ότι η προβολή της Ελλάδας στον Διεθνή Επιστημονικό χώρο είναι σημαντική. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει μία αξιολογη δυναμική, η οποία ωστόσο τείνει να εξανεμισθεί λόγω έλλειψης θεσμοθετημένης πολιτικής για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη της χώρας.

β) **Στενή σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ της έρευνας και των μεταπτυχιακών σπουδών:** στόχος είναι η ανάδειξη ικανών στελεχών έρευνας (για τα Πανεπιστήμια, τα ερευνητικά κέντρα, τον παραγωγικό τομέα της χώρας καθώς και τους φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών).

2. Οργάνωση της Πανεπιστημιακής Έρευνας – Ερευνητική Πυραμίδα

α) Βασικό κύτταρο οργάνωσης της έρευνας στο Πανεπιστήμιο είναι η **ερευνητική ομάδα:** στελεχώνεται από ένα ή περισσότερα μέλη ΔΕΠ με κοινό ή συγγενές γνωστικό αντικείμενο, μεταδιδασκτορικούς ερευνητές, μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές.

β) **Ερευνητικά δίκτυα:** Απαρτίζονται συνήθως από περισσότερες της μίας ερευνητικές ομάδες, διασφαλίζοντας έτσι τη διεπιστημονική προσέγγιση ερευνητικών στόχων αλλά και τη βέλτιστη αξιοποίηση πόρων, εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και ανθρώπινου δυναμικού.

γ) Οι ερευνητικές δραστηριότητες εκπονούνται σε ερευνητικά εργαστήρια, σπουδαστήρια και κλινικές ή σε **Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα** (Ε.Π.Ι.), τα οποία έχουν ως αντικείμενο τη διεπιστημονική αντιμετώπιση τεχνολογικών και αναπτυξιακών προβλημάτων της χώρας σε συγκεκριμένους τομείς οικονομικών και κοινωνικών αναγκών. Τα Ε.Π.Ι. θα πρέπει να είναι συμβατά με τον στρατηγικό σχεδιασμό ανάπτυξης του οικείου Πανεπιστημίου ή των συνεργαζόμενων Πανεπιστημίων, η διοίκησή τους να βρίσκεται υπό τον έλεγχο των ΑΕΙ και η χρηματοδότησή τους να υποστηρίζεται, εκτός των άλλων εσόδων, και από κρατικές τακτικές επιχορηγήσεις.

3. Στόχοι της Πανεπιστημιακής Έρευνας

α) Κάθε Πανεπιστημιακό Ίδρυμα είναι ελεύθερο να χαράζει τη στρατηγική ανάπτυξης της έρευνας, ανεξάρτητα από κάθε εξω-πανεπιστημιακή πολιτική, οικονομική ή άλλη σκοπιμότητα.

β) Το Πανεπιστήμιο αποτελεί τον κύριο χώρο ανάπτυξης της **βασικής έρευνας**, ιστορικής πηγής της γνώσης και του πολιτισμού.

γ) Παράλληλα, προάγει την **εφαρμοσμένη έρευνα** και **καινοτομία** προς όφελος του κοινωνικού συνόλου και της τεχνολογικής ανάπτυξης της χώρας. Στην περίπτωση αυτή, η έρευνα αφενός εστιάζει σε τομείς ζωτικού εθνικού ενδιαφέροντος, αφετέρου εναρμονίζεται με διεθνείς στόχους αιχμής.

4. Χρηματοδότηση της Πανεπιστημιακής Έρευνας

Τακτική και επαρκή θεσμική χρηματοδότηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων και υποδομών του Πανεπιστημίου για την ενίσχυση της Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας:

α) **Ετήσιες ανελαστικές δαπάνες για τη λειτουργία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων.** Περιλαμβάνονται στις τακτικές πιστώσεις και παρέχονται κατόπιν αξιολόγησης στα προγράμματα με εμφανή στοιχεία αριστείας. Η δαπάνη υπολογίζεται με βάση αλγόριθμο που λαμβάνει υπόψη τον αριθμό μεταπτυχιακών φοιτητών και τις λειτουργικές δαπάνες.

β) **Απρόσκοπτη ενίσχυση της βασικής (curiosity-driven) έρευνας.** Υποστήριξη της βασικής έρευνας από εθνικούς πόρους, μέσω ανταγωνιστικών προγραμμάτων, τύπου «ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ» για μεταπτυχιακούς φοιτητές και «ΘΑΛΗΣ» για μεγάλα συνεργατικά δίκτυα.

γ) **Ενίσχυση της οργάνωσης και προβολής ερευνητικών δικτύων** σε ενδο- και δι-ιδρυματικό επίπεδο, καθώς και σε διεθνές επίπεδο, για την προώθηση της εξωστρέφειας της επιστημονικής κοινότητας και τη διεθνή αναγνώρισή της.

δ) **Ενίσχυση των ιδρυματικών ερευνητικών υποδομών σε εξοπλισμό** ανάλογα με την στρατηγική σχεδιασμού και ανάπτυξης της έρευνας κάθε Ιδρύματος, τις εθνικές ανάγκες και τον χάρτη ερευνητικών υποδομών της Ε.Ε.

5. Δημιουργία Ενοποιημένου Χώρου Έρευνας

α) **Δημιουργία Ενοποιημένου Χώρου Έρευνας:** με στόχο τον τερματισμό θα τερματίσει τον αδικαιολόγητο κατακερματισμό δυνάμεων και θα ελευθερώσει ορατές θετικές συνέργειες. Διαφανείς και θεσμικά κατοχυρωμένες σχέσεις μεταξύ των Ερευνητικών Κέντρων και των ΑΕΙ, ώστε να δημιουργείται κλίμα δημιουργικής άμιλλας. Ενίσχυση της έρευνας ισόρροπα, χωρίς την αποψίλωση την Πανεπιστημίων από επιστημονικό προσωπικό και μεταπτυχιακούς φοιτητές, και με σεβασμό στους ακαδημαϊκούς κανόνες εκπαίδευσης.

β) Η δημιουργία Ενοποιημένου Χώρου Έρευνας προαπαιτεί **ενιαίο ανεξάρτητο οργανισμό για τη χάραξη της ερευνητικής και αναπτυξιακής πολιτικής**, με σταθερούς πόρους. Η λειτουργία του θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από απόλυτη διαφάνεια και σταθερούς κανόνες, και να αξιολογείται τακτικά και από διεθνείς κριτές.

γ) Σε περιφερειακό επίπεδο, απαιτείται η **θεσμοθέτηση των Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων**. Τα Συμβούλια αυτά, στα οποία θα συμμετέχουν όλοι οι ερευνητικοί φορείς κάθε Περιφέρειας, θα συμβάλουν στη διαμόρφωση της πολιτικής των αναπτυξιακών επενδύσεων της Περιφέρειας και στη διάχυση των καινοτόμων ιδεών στον παραγωγικό ιστό.

6. Διάχυση και οικονομική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της Πανεπιστημιακής Έρευνας

α) Η **κοινωνικοποίηση των αποτελεσμάτων της Πανεπιστημιακής Έρευνας** μπορεί να δώσει νέα δυναμική στις παραγωγικές δυνάμεις με άλλη κατεύθυνση και ποιοτικά ανώτερο επίπεδο αποτελεσματικότητας. Ταυτόχρονα, η οικονομική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής θα προσφέρει νέες ευκαιρίες χρηματοδότησης της έρευνας και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης.

β) Το Πανεπιστήμιο δεν είναι επιχειρηματικό και προφανώς δεν πρέπει να γίνει. Μπορεί όμως, με τη χρηματοδότηση της Πολιτείας, να οργανωθεί η ουσιαστική λειτουργία των **γραφείων διαμεσολάβησης** που θα λειτουργούν στο χώρο του Πανεπιστημίου, υπό την εποπτεία της Συγκλήτου, και θα στελεχώνονται από προσωπικά με εξειδικευμένη εμπειρία στο αντικείμενο, με στόχο τη διάχυση και οικονομική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

γ) Η Πανεπιστημιακή Έρευνα βασίζεται σε συλλογικές και κοινωνικοποιημένες διαδικασίες που υποστηρίζονται κυρίως με δημόσιες δαπάνες, κοινοτικές ή εθνικές. Κατά συνέπεια, η διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων θα πρέπει να διέπεται από την αρχή ότι τα **καινοτομικά προϊόντα και οι υπηρεσίες που προκύπτουν από την Πανεπιστημιακή Έρευνα είναι συλλογικό αγαθό** που πρέπει να αποδίδεται στο σύνολο της κοινωνίας.